

31.1.5

(כל היכא דאיכא למידרש דרשינן) 6b → (משנה ב) 5b

1. וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניד תפדה: שמות יג, יג
2. ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניד תפדה ולא יראו פני ריקם: שמות לד, כ
3. אך בכור שור או בכור קשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה: במדבר יח, יז
4. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לו אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה תטמאה תפדה: במדבר יח, טו
5. כל פטר רחם לי וכל מקנה תזכר פטר שור ושה: שמות לד, יט
6. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה את הנמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ויקרא יא, ד
7. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את הנמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם: דברים יז, ז
8. את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבוע: דברים ו, יג
9. אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב: ויקרא יא, לא
10. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כבדכתיב ה' אלהיך אשר נתן לך בכל שערך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וקאיל: דברים יב, טו
11. ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחייתם לנערותיך: משלי כז, כז
12. ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשור האלף ואת אחיד תפקד לשלום ואת ערביתם תקח: שמ"א יז, יח
13. וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הפנעני והחתי והאמרי והפרזי והחזי והיבוסים: שמות ג, ח
14. הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב: ישעיהו נח, א

- I טור – status of animals which bear young that look like another species
- a For purposes of **קדושת בכור**: if a cow bears a donkey-looking animal or a jenny bears a horse-looking animal – טור
 - i Reason: double mention of **פטר חמור** (vv. 1, 2) → both mother and young must look like חמור
 - b For permission to be eaten: if a בהמה טהורה gives birth to a טמאה-looking young – מותר
 - i But: a טמאה that births a טהורה-looking animal – אסור
 - ii Rule: that which comes out of a טהורה is טהור; that which comes out of a טמאה is טמא
- II Analysis of our מדרש הלכה (פטר חמור: פטר חמור) as against basis for ב:ה – בכור בהמה טהורה must look like mother
- a However: if it has some similarity to mother it is **חייב**, based on אך (ibid)
 - b **דב יהודה** source is v. 3, בכור must look like שור etc.
 - i But: in our פט"ח was used for פרה
 - ii Answer: **ברייטא** follows ריה"ג, who maintains that the תורה established principle re: **קדשי מזבח** and applies to בדה"ב
 - 1 Whereas: our תנא holds that it was taught in re **קדושת דמים** and we apply it to **קדושת מזבח**
 - c Our **תנא** uses v. 3 to teach that **אימורי בכור** are burnt and we justify each of **שור**, **כבש** and **עז**
 - i **שור**: couldn't inform the others, as it has the largest **נסכים**
 - ii **כבש**: couldn't inform the others, as it has the fatted tail
 - iii **עז**: couldn't inform the others, as it is used for **חטאת** for ע"ז
 - 1 And: we couldn't even infer one from two
 - 2 **שור**: couldn't be inferred from **עז** and **כבש**, as they (alone) are used for **פסח**
 - 3 **כבש**: couldn't be inferred from **עז** and **שור**, as they (alone) are used for **חטאת צבור**
 - 4 **עז**: couldn't be inferred from **שור** and **כבש**, as they have great gifts to **מזבח** (**שור**, **נסכי שור**, fatted tail of **כבש**)
 - iv **דיה"ג**: if so, could just say **שור**, **כבש** and **עז** – the addition of **בכור** before each teaches that **בכור** must look like **אם**
 - d **דיה"ג** uses vv. 1-2 to teach, in spite of v. 4, that only **פטרי חמורים** – and no other טמאה – require **פדיון**
 - i And: second mention blocks possibility that other בהמות טמאות have **פדיון** – but don't require **שה**
 - ii Challenge (**ר' אחאי**): had it said **פט"ח** once, we would have reasoned it to be הכלל ללמד מן הכלל ויצא מן הכלל ללמד,
 - 1 Which would then: inform that all בהמות טמאות have **פדיון** בשם;
 - 2 Now: that it says **פט"ח** twice, the second one takes the **שה** away from other בהמות טמאות – but still need **פדיון**
 - 3 Answer: if so, let it say **חמור** (alone) the second time – without **"פטר"**
 - 4 Rather: the double mention of **פטר חמור** completely excludes other בהמות טמאות
 - iii **תנא דידן** learns exclusion of other animals from **כלל ופרט** (v. 5)
 - 1 **דיה"ג** maintains that **פטר** breaks up semantic flow → **כלל ופרט** no
 - 2 **דיה"ג** reconnects them (**ושה**) and **וי"ו**
 - (a) **דיה"ג** let it omit **פטר** and the **וי"ו**
 - (b) it had to separate **בכור בהמה טהורה** (קדושת הגוף) from **בכור בהמה טמאה** (קדושת דמים) – then to connect them via the **וי"ו**

III Question posed: expanding on "wrong birth"

- a If: a פרה birthed a donkey-looking calf with some סימני חמור or not?
- i background: the משנה rules that if a ewe births a goat-looking animal, exempt, but if there are some סימנים חייב – סימנים חייב – סימנים חייב
- ii lemma1: there, both עז and רחל are טהורה and have קדושת הגוף בבכורה; here, 1 is קדושת הגוף, the other – דמים – פטור → דמים
- iii lemma2: both פרה and חמור have קדושת בכורה → חייב
- 1 if: we accept lemma2, what if a חמור birthed a horse-looking foal (w/some סימנים)?
- 2 Lemma1: the other (horse) is not בבכורה → פטור
- 3 Lemma2: they are both בהמה טמאה → חייב
- (a) If: we accept lemma2, what if a פרה birthed a horse-looking calf (w/some סימנים)?
- (b) Lemma1: 1 has קדושת הגוף, the other has nothing → פטור
- (c) Lemma2: the fact that it looks a bit like a פרה is sufficient
- (i) Proposed solution: ברייתא – if a טמאה births a טהורה-looking young w/some סימנים חייב – סימנים חייב
1. Assumption: doesn't this mean our case – פרה birthing a horse-looking calf?
2. Rejection: it is a פרה birthing a donkey-looking calf
- (ii) Proposed solution: ברייתא – if a cow births a חמושי calf, or a חמור births a חסושי foal – פטור
1. And: if it has some סימנים like the mother – חייב
2. Assumption: this last clause applies to both
3. Rejection: only applies to the first case – פרה birthing a donkey-like calf (w/סימנים)
- a. Challenge: why introduce the 2nd case at all? To exempt? This should be obvious:
- i. If: a cow birthing a donkey-looking young w/o סימנים is exempt
- ii. Then certainly: a donkey birthing a horse-looking foal w/o סימנים is exempt
- b. Answer: the exemption was needed; unlike 1st case, where the mother has horns and split hooves and the young has no horns and cloven hooves; here they are similar – קמ"ל

IV Analyzing 2nd clause in משנה – permissibility of eating these "wrong" animals

- a Question: why did the rule need to be added (...שהיוצא...)?
- b Answer: it is just a mnemonic – to focus on identity of mother, not young
- c Source: v. 6 implies that there is a מפרס גרה ומפרס פרסה that you may not eat – טמא born of טהור
- i Challenge: perhaps it is the opposite – טמא whose mother is טהורה – and verse alludes to mother
- ii Response: identifying גמל in verse → only גמל is טמא, not a טמא born of a טהורה
- 1 Dissent: ר"ש – source is vv. 6-7; repeated mention of גמל – whether it is born of a גמלה or of a פרה
- 2 דבנן use 2nd גמל to prohibit its milk
- (a) את הגמל"ש prohibition of milk is from "את הגמל"ש
- (i) דבנן do not interpret the word את (per story w/העמסוני' and ר"ע – v. 8)
- d Question: without גמל (or הגמל), we would have permitted טמאה? Why not invoke הטמאים (v. 9)?
- i Answer: קמ"ל – מותר is חלב דטמאה → דם is חידוש, as it is transformed דם → even חלב דטמאה
- ii Challenge: there is an opinion that it doesn't come from transformed דם – why the need for הגמל? גמל/את הגמל
- 1 Answer: חלב דטהורה is still a חידוש – that it's not החי מן החי
- e Challenge: what is purpose of שפן, ארנבת and חזיר being repeated (יד ויקרא יא)?
- i Answer: animals area repeated for שסועה; birds for ראה
- ii Challenge: perhaps that is the reason for גמל גמל as well – and not our דרשה
- 1 Answer: wherever we can identify a more detailed דרשה, we will

V Investigation: source for permission to drink חלב טהורה

- a Proposal: since the תורה forbade ב"ח → milk must be מותר
- i Rejection: perhaps איסור is extension to הנאה (and, לר"ש – for ביטול)
- b Proposal: v. 10 prohibits חלב of פסוה"מ → חלב of חולין is permitted
- i Rejection: perhaps that is just a היתר הנאה (re: פסוה"מ – פסוה"מ as well)
- c Proposal: v. 11 lauds selling חלב
- i Rejection: perhaps that is only for doing business, not for drinking
- d rather: v. 12 describes דוד as bringing cheese to his brothers at the front
- i Rejection: perhaps that was also for business
- ii Block: people don't conduct business at the front
- e alternatively: v. 13 – א"י is lauded as זבת חלב ודבש; wouldn't be praised for producing איסור
- f alternatively: v. 14 directs people to go eat...wine and milk!